

Відпустка без збереження ЗП під час воєнного стану: що необхідно знати?

04.08.2022

Відпустка без збереження заробітної плати або відпустка за власний рахунок в умовах воєнного стану: на який період надається та у яких випадках зараховується до робочого стажу? Про особливості надання відпустки без збереження заробітної плати в умовах воєнного стану [повідомили](#) у Департаменті правового захисту ФПСУ.

[Законом України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» від 15.03.2022 р. № 2136-IX](#) (далі - Закон № 2136) встановлено **новий порядок надання працівникам відпустки без збереження заробітної плати**.

Нагадаємо, що зміни до Закону № 2136 були внесені [Законом України «Про внесення змін до деяких законів України щодо оптимізації трудових відносин» від 01.07.2022 р. № 2352-IX](#), який набрав чинності **19.07.2022 року**.

Відповідно до [ч. третьої ст. 12 Закону № 2136](#) протягом періоду дії воєнного стану роботодавець на прохання працівника може надавати йому відпустку без збереження заробітної плати без обмеження строку, встановленого [ч. першою ст. 26 Закону України «Про відпустки»](#).

Відпустка без збереження заробітної плати за цією підставою надається:

- без обмеження її тривалості, але у період дії воєнного стану;
- будь-якому працівнику незалежно від його категорії чи статусу, за його заявою та погодження роботодавцем;
- не є обов'язковою для прийняття рішення роботодавцем щодо її надання.

Важливо! Час перебування у відпустці без збереження заробітної плати за цією підставою зараховується до стажу роботи, що дає право на щорічну основну відпустку відповідно до [п. 4 ч. першої ст. 9 Закону України «Про відпустки»](#).

Водночас, змінами, що внесені до [ч. четвертої ст. 12 Закону № 2136](#), запроваджено новий вид відпустки без збереження заробітної плати, яка не належить до відпусток без збереження заробітної плати, що надаються працівникові відповідно до [статей 25, 26 Закону України «Про відпустки»](#). Працівники набувають права на новий вид відпустки, починаючи з 19 липня 2022 року, тобто з моменту набрання чинності змін до Закону № 2136.

Ці зміни передбачають, що у період дії воєнного стану роботодавець за заявою працівника, який виїхав за межі території України або набув статусу внутрішньо переміщеної особи (далі - ВПО), в обов'язковому порядку надає йому відпустку без збереження заробітної плати тривалістю, визначеною у заяві, але не більше 90 календарних днів, **без зарахування часу перебування у відпустці до стажу роботи**, що дає право на щорічну основну відпустку.

За новою нормою відпустка без збереження заробітної плати надається:

- тривалістю - не більше 90 календарних днів у період дії воєнного стану;

Закон не обмежив можливості працівника реалізувати своє право на цю відпустку кілька разів, однак загальна тривалість відпусток (частин) яку працівник може вимагати надати відповідно до цієї норми не може перевищувати 90 днів протягом дії воєнного стану.

- виключно працівникам, які виїхали за межі території України або набули статус ВПО, що підтверджується довідкою;
- в обов'язковому порядку за заявою працівника;
- роботодавець не може відмовити працівнику у наданні цієї відпустки.

Виходячи із умов її надання працівник має підтвердити факт, що він «виїхав за межі території України» або «набув статусу ВПО». Спосіб підтвердження факту виїзду за межі України не визначений законом, відтак рішення щодо надання відпустки у цьому випадку прийматиметься роботодавцем на підставі наданих працівником доказів, які в достатній мірі підтверджують цей факт.

! У разі повернення працівника, який перебуває у зазначеній відпустці на територію України, виходячи із умов її надання, особа втрачає право вимагати продовження такої відпустки.

Зверніть увагу! Час перебування у відпустці без збереження заробітної плати за цією підставою **не зараховується до стажу роботи**, що дає право на щорічну основну відпустку.

Крім того, в період дії воєнного стану за певними категоріями працівників зберігається право на відпустку без збереження заробітної плати, що надаються в обов'язковому порядку за їх бажанням відповідно до [ст. 25 Закону України «Про відпустки»](#).

Також у період дії воєнного стану зберігається право працівників на відпустку без збереження заробітної плати відповідно до ч. першої [ст. 26 Закону України «Про відпустки»](#), якою передбачено, що за сімейними обставинами та з інших причин **працівнику може надаватися відпустка без збереження заробітної плати на термін, обумовлений угодою між працівником та роботодавцем, але не більше 15 календарних днів на рік**. Ця відпустка надається за заявою працівника та згодою роботодавця, але роботодавець може й відмовити працівнику у її наданні.

Крім того, працівники мають право на відпустку без збереження заробітної плати **на період карантину**, встановленого Кабміном відповідно до [Закону України «Про захист населення від інфекційних хвороб»](#). Термін такої відпустки **не включається до загального терміну (15 календарних днів) відпустки без збереження заробітної плати**, яка надається за сімейними обставинами та з інших причин.